

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I Уставни основ за доношење Закона о изменама и допунама Закона о финансијском лизингу

Уставни основ за доношење овог Закона садржан је у члану 97. став 1. тачка 6. Устава Републике Србије према којем Република Србија уређује и обезбеђује између осталог и „јединствено тржиште, правни положај привредних субјеката; систем обављања појединих привредних и других делатности; монетарни, банкарски, девизни и царински систем; економске односе са иностранством; систем кредитних односа са иностранством и порески систем”.

II Разлози за доношење Закона о изменама и допунама Закона о финансијском лизингу

Важећи Закон о финансијском лизингу („Службени гласник РС”, бр. 55/2003 и 61/2005) је усвојен у мају 2003. године, са изменама и допунама од јула 2005. године (у даљем тексту: Закон). Иако ни у развијеним државама, као ни у европској регулативи није пракса да постоје посебни прописи који регулишу финансијски лизинг, Закон је донет имајући у виду да земље у транзицији, због веће правне сигурности, често доносе посебне законе када се у привредном животу јави потреба за неким новим послом или услугом, који до тада није била на тржишту, а која је већ широко распрострањена у развијеним земљама.

Измене и допуне Закона су предложене услед потребе да се боље и прецизније регулишу поједине одредбе Закона, ради решавања проблема који су уочени током примене постојећег Закона, као и ради омогућавања даљег развоја тржишта финансијског лизинга, нарочито погођеног негативним утицајем светске економске кризе.

Наиме, предложеним изменама и допунама прецизира се појам финансијског лизинга што ће утицати на већу правну сигурност и већу заштиту потрошача. Прецизиране су и допуњене одредбе које се тичу пословања лизинг друштва, као и надзора над обављањем послова финансијског лизинга. Измене и допуне су урађене у складу са осталим законима из финансијског сектора, тако да се овим заокружује регулатива из финансијског система (компатибилност решења с обзиром на сличност различитих финансијских услуга, али уз задржавање појединих различитих решења које уважавају посебност сваке финансијске услуге).

Нацрт закона отвара нове могућности за развој како тржишта финансијског лизинга, тако и осталих тржишта (некретнина, грађевинарства и сл) пошто се предлаже проширење предмета лизинга и на некретнине. Такође, укида се минимални рок од две године на који мора да гласи уговор о лизингу. Ове две промене би требало позитивно да утичу на развој финансијског лизинга, пошто су биле означене као неопходне у Извештају о спровођењу свеобухватне реформе прописа који је усвојила Влада, а подржане су и од стране ММФ и Савета страних инвеститора.

Ради веће сигурности и јачања сектора финансијског лизинга, предложено је повећање минималног основног капитала (са 100.000 евра на 500.000 евра). Наведено не би требало да представља додатно оптерећење за постојеће лизинг компаније (17 компанија) пошто представља само формализацију тренутног стања (пошто компаније већ имају капитал који је доста већи од постојећег минимално захтеваног – укупан капитал наведених 17 лизинг компанија у првој половини ове године је износио око 90 милиона евра, док ће предложеним повећањем укупан минимални захтевани капитал

бити 8,5 милиона евра). Такође, у складу са омогућавањем финансијског лизинга некретнина, предлаже се и различит ниво потребног капитала у зависности од тога да ли се лизинг компанија бави пословима финансијског лизинга некретнина или не (5.000.000 евра, односно 500.000 евра). Наведено је учињено пошто финансијски лизинг некретнина носи већи ризик (због дугорочности и већих појединачних вредности) и могуће веће негативне последице (не само на финансијском тржишту, већ и шире) у случају стечаја лизинг компаније, тако да је потребно да наведене компаније располажу са већим капиталом.

У складу са предложеним изменама и допунама одредби Закона, урађено је и проширење и прецизирање казних одредби, чиме би требало да се отклоне недоречености постојећег Закона, што је за последицу имало и недовољну заштиту поштрошача.

III Објашњење основних правних института и појединачних решења у Закону о изменама и допунама Закона о финансијском лизингу

Чланом 1. мења се члан 1. Закона тако што се допуњује предмет закона на начин да се поред уређења посла финансијског лизинга, уговора о финансијском лизингу, правима и обавезама субјеката у послу финансијског лизинга, регистра финансијског лизинга, уводи и уређење услова под којима се могу обављати послови финансијског лизинга, као и надзор над пословањем давалаца лизинга.

Чланом 2. мења се члан 2. Закона у коме се јасније дефинише посао финансијског лизинга, чиме ће се отклонити проблеми у пословању лизинг компанија, неадекватној заштити корисника лизинга, као и надзору надзорних органа (НБС, Пореске управе) који су постојали због досадашњег неадекватног дефинисања посла финансијског лизинга.

Чланом 3. брише се члан 3. Закона у коме је био одређен минимални рок на који се закључује уговор о лизингу и тиме се омогућава флексибилније уговарање финансијског лизинга (нпр. превремена отплата предмета лизинга).

Чланом 4. предлаже се допуна члана 4. Закона тако да предмет лизинга поред покретне непотрошне ствари може бити и непокретна ствар.

Чланом 5. мења се члан 6. Закона на начин да се уз прецизније дефинисање уговора о лизингу, дефинише и уговор о испоруци. Дефинишу се обавезни елементи наведених уговора, обавезност писане форме уговора као и поједина права и обавезе уговорних страна.

Чланом 6. мења се члан 7. Закона тако да се јасније дефинише појам лизинг накнаде као и начин утврђивања исте.

Чланом 7. мења се члан 8. Закона тако да се јасно одређује сходна примена појединих закона за поједина решења која нису регулисана овим законом.

Чланом 8. мења се члан 10. Закона у коме се јасније дефинише појам и делатност даваоца лизинга као и права и обавезе даваоца лизинга. Предложеним решењем омогућава се даваоцима лизинга да поред претежне делатности (финансијски лизинг), обављају делатност давања у закуп враћених предмета лизинга, као и делатности које се уобичајено обављају уз делатност финансијског лизинга, чиме се олакшава пословање лизинг компанија и отклањају проблеми даваоца и корисника лизинга који су уочени у досадашњој пракси, а који су узроковани непотпуним решењима у досадашњем закону.

Чланом 9. Закона предложена је допуна закона чл. 10а, 10б, 10в, 10г, 10д, 10ђ, 10е, 10ж и 10з. Предложеним решењима увећава се потребни новчани део оснивачког капитала даваоца лизинга и одређивање различитих износа у зависности да ли се давалац лизинга бави финансијским лизингом некретнина или не. Тако минимални новчани део

оснивачког капитала у пословима финансијског лизинга чији је предмет покретна ствар не може бити мањи од 500.000 евра, док у пословима финансијског лизинга чији је предмет непокретна ствар новчани део оснивачког капитала даваоца лизинга не може бити мањи од 5.000.000 евра. Такође дефинишу се органи даваоца лизинга, њихов састав и делокруг. Наведене одредбе су усклађене са одредбама у другим законима који регулишу финансијске услуге (банке, осигурање и сл).

Чланом 10. брише се члан 13. Закона, чиме се врши усклађивање са осталим изменама закона.

Чл. 11. до 20. предложене су измене чл. 13а до 13и којима су прецизније и јасније утврђени поступци и одредбе које се тичу дозволе за обављање послова финансијског лизинга, сагласности за стицање власништва над уделима/акцијама даваоца лизинга, сагласности на именовање чланова управног одбора, односно чланова извршног одбора, обавезе обавештавања Народне банке Србије, екстерне ревизије, средстава резерве, минималних услова за закључење уговора о лизингу, надзора над обављањем послова даваоца лизинга, одузимања дозволе за обављање послова финансијског лизинга, као и одредбе које се тичу праћења и мерења ризика, управљања ризицима, система и послова унутрашње контроле. Наведене одредбе су такође усклађене са одредбама у другим законима који регулишу финансијске услуге (банке, осигурање и сл).

Чланом 21. додају се нови чл. 13ј и 13к којима су, на начин који је усклађен са другим законима који регулишу финансијске услуге, утврђена правила у вези са интерном ревизијом, као и са стечајем и ликвидацијом даваоца лизинга.

Чланом 22. допуњује се члан 14. Закона, тако да се, у складу са новом могућношћу да предмет финансијског лизинга буде и непокретност, јасно дефинише да давалац лизинга не може оптеретити хипотеком непокретност коју је дао у финансијски лизинг.

Чланом 23. се у члану 22. Закона прецизира на кога се може пренети право својине на предмету лизинга, је правно-редакцијског карактера.

Чланом 24. додаје се нови члан 42а којим дефинише обавеза даваоца лизинга да приликом закључења уговора о лизингу, као и у току трајања права и обавеза из тих уговора, предузима радње и мере за спречавање и откривање прања новца и финансирање тероризма.

Чл. 25. и 26. мењају се чл. 51е и 51ж Закона у којима су дефинисане казнене одредбе. Наведеним изменама прецизиране су и проширене одредбе које се тичу привредних преступа и прекршаја, у складу са претходним изменама закона.

Чланом 27. утврђени су рокови у којима Народна банка Србије треба да донесе прописе за извршење овог закона.

Чланом 28. утврђени су рокови у којима су даваоци лизинга у обавези да ускладе своје пословање са одредбама овог закона.

Чланом 29. утврђено је трајање примене досадашњих подзаконских аката.

Члан 30. Закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у Службеном гласнику Републике Србије.